

Høgni Hoydal skelkaður

– Tað er ógvuliga hugstoytt, at formaðurin í størsta fakfelag í landinum skal brúka óbeinleiðis ósannindi í royndunum at fáa fólk at venda sær frá fullveldispolitikkinum, sigur Høgni Hoydal

ÁKI BERTHOLDSEN

– Tað er ótrúliga ábyrgdarleyst at fara út við einum slíkum boðskapi.

– Serliga tá ið hann byggir á beinleiðis ósannindi.

Høgni Hoydal, landsstýrismaður í fullveldismálum, er skelkaður av úttalsum hjá Ingeborg Vinther í Sosialinum í gjár.

Formaðurin í Landsins størsta fakfelag segði, at hon hevur mist alt álít á fullveldispolitikkinum og at hon fer at mæla fólk frá at aktvæða fyri fullveldinum.

Hon segði, at hon tók ikki undir við einum fullveldi, sum skuldi fíggjast við at lægja korini hjá teimum lægstlønðu.

Hon sipaði til, at nógvar spurningar vóru gjørdar, sum raktu tey veikastu í samfelagnum, bæði í heimaróktini, og í heilsuverkinum, fólkapensjónin skuldi takast av fíggjarlógini og ein tryggingarskipan settast í staðin, har øll skuldi tvíngast at gjalda 10-15% av lønini til eftirløn.

Beinleiðis ósatt

Men hesum afturvísir landsstýrismaðurin í fullveldismálum fultkomiliga.

– Høgni Hoydal sigur, at hann er skelkaður av, at formaðurin í landsins størsta fakfelag fer við ósannindum fyri at venda fólk frá fullveldisáttanini.

– Ingeborg Vinther nevnr fleiri orsökir til at mæla einum so tydingarmiklum parti av landsins borgarum, sum arbeidisfólki, frá fullveldinum.

– Hon ror uppundir, at umstøðurnar hjá teimum lægstlønðu vóru vera versnaðar

undir hesi samgonguni.

– Tað er beinleiðis ósatt, sigur Høgni Hoydal.

Landsstýrismaðurin sigur, at hann er samdur í, at tey timalontu, og lægløntu annars, er ein bólkur, sum hevur havt tað hart undir kreppuni.

– Men síðan hendan samgongan er komin til, eru fleiri batar eru hendir hjá júst hesum bólkinum.

– Eitt nú eru jättanirnar til bæði heimarókt og heilsurokt hækkaðar.

– Ein og hvør kann siggja á seinastu fíggjarlóg, hvørji øki eru hækkað.

– Og ein og hvør kann siggja á komandi fíggjarlóg, at tey øki, sum verða hækkað, eru júst almanna- og heilsu-økið og útbúgvingar og mentan, imeðan hini økini standa í stað.

Hann sigur, at tað er avgjørt vilji í samgonguni at bota um hesivíðurskiptini.

– Spurningurin er bara, hvussu skjótt tað verður gjørt.

– Tað nyttar onki, at vit seta meiri ferð á, so vit kollsigla okkum einaferð afturat, sum vit gjørdur í áttátíttunum.

– Tað er neyðugt at gera langtíðarætlanir og tær verða gjørdar, tá tað liggur nógva á lani undir heimastryinum.

Tað er kortini ein sannroynd, at júst hesi økini skriggja eftir pengum, tí tey halda seg ikki hava nóg stórar jättanir til at veita eina forsvarliga tænastu?

– Tað er rætt, at tær neyðugu ilógurnar eru ikki gjørdar seinastu nógva árin og at raksturin er skerður undir kreppuni.

– Men tað hevur onki við fullveldispolitikkinn at gera.

– Tí tær neyðugu ilógur-

nar vórðu heldur ikki gjørdar í teimum gláðu áttátíttunum, tá ið tað almenna annar gjaraði út til hógur og vinstru.

– Heldur ikki tá, vóru neyðugu jättanirnar lætnar til heilsuverk og almanna-verk.

– Og heldur ikki tá eydnadist at broyta sjúkradagpening hjá teimum timalontum, fyri at nevna eitt annað dømi.

Høgni Hoydal sigur, at skulu vit fylgja hugsunarhættinum hjá Ingeborg Vinther, skuldi hon ikki minst álitið á einum foroyiskum fullveldi, tí at uppbygggingin ikki gongur nóg skjótt.

– Gongdin skuldi heldur vist henni, at hon skuldi mist álitið á einum foroyiskum heimastýri, tí tað er ein sannroynd, at tað hevur ikki eydnast at bota um hesi víðurskiptini undir heimastýris-skipanini.

Høgni Hoydal sigur, at Ingeborg Vinther skuldi heldur tikið í egnan barn og spurt, hvussu tað ber til, at tær neyðugu ilógurnar í Lands-sjúkrarúsið og ilógur í heilsuverk annars, og almanna-verkið ikki eru gjørdar undir heimastýrinum, og hví rakstrarjättanir til heilsu- og sosialmál ikki eru hækkaðar meir undir heimastýrinum, um tað er so gott.

Pensjónirnar hækkaðar

Høgni Hoydal visir eisini aftur, at ætlanin er at gera eina pensjónsskipan, sum er so ósolidarisk, at hon gevur Ingeborg Vinther orsök til at venda henni bakíð.

– Tvørturímóti eru pensjónirnar hækkaðar.

– Og tað er langt síðani fráboðað, at ætlanin er at hækka viðbóturarnar í fólk-

pensjónini munandi, so at tey, sum onga aðra inntøku hava, fáa væl meiri í pensjón.

Landsstýrismaðurin í fullveldismálum er ikki við uppá, at pensjónsskipanin, sum ætlanin er at seta í verk, er so ósolidarisk, at hon fer at økja stættarmunin enn meiri.

– Endamálið er, at vit skulu hava eina skipan sum ger, at tey, sum hava tað vónaligastu trygdina, skulu fáa mest í fólkapensjón.

– Tað er ein skipan, sum er enn meiri solidarisk enn tann, sum er nú.

– Tí sum stóðan er, fær tann, sum forvinnur eina millión um árið, at kalla líka stóra pensjón, sum tann, ið hevur arbeitt á einum flakavirkid heila sitt liv.

Men er tað ikki rætt, at ætlanin við teirru nýggju skipanini er, at tey, sum hava eina hoga lívs-løn eisini fáa eina hoga pensjón, tí øll gjalda ein prosentpart av lønini í skipanina og at øll fáa útgjöld eftir tí, sum tey hava gjöldið inn?

– Nú havi eg ikki sæð tað endaliga uppskotið til pensjónsskipanina.

– Men endamálið er heilt greitt, at tað skal vera ein solidarisk skipan, har eisini arbeidsmarknaðurin skal taka sín part á seg.

– Hetta merkir ikki, at fólkapensjónin skal takast av.

– Tvørturímóti skal hon styrkja, so at tann, sum hevur forvunnið lítið, fær nógva í fólkapensjón og tann, sum forvinnur nóg, fær lítil fólkapensjón.

– Tað er sjálvsagt, at tá ið vit gera eina pensjónsskipan fyri arbeidsmarknaðin, fer tað at merkja, at høgur inn-

tøkur betalir meir og fær meir.

– Men tað hendir longu í dag. Nógva hava privatar eftirlønarskipanir, ikki minst tey vælløntu í samfelagnum.

– Sum er, fá tey kortini líka nógva í fólkapensjón, sum øll onnur, hóast tey eisini fáa eina hoga, privata pensjón.

– Tað, sum vit ætla, er, at tey, sum fáa eina hoga privata pensjón, skulu hava líka fólkapensjón frá tí almenna, og tey, sum lítil ella onga privata pensjón hava, fáa eina hoga fólkapensjón.

– Og tað er í míni verð nógva meiri solidarisk, sigur Høgni Hoydal.

Vunnin rættindi skulu helst halda

Hann er eisini ósamdur við formannin í Føroya Arbeidsfelag um dagpeningaskipanina.

Ingeborg Vinther sigur, at hon kann ikki stuðla einum fullveldi, sum ikki hevur ráð til at betala 10 milliónir, so at tey timalontu kunnu fáa dagpening frá fyrsta sjúkradeigi og sostatt vera javnstætt við tey timalontu.

– Eg haldi, at allir flokkar eru sinnadur til at javnseta timalont og fastlont í dagpeningaskipanini.

– Spurningurin er bara, hvussu tað kann gerast so at eisini arbeidsgævarin tekur sín part á seg, tí tað er ein nógva betri trygd hjá teimum timalontu.

– At krevja sómur frá politiska valdinum er ikki vunnin rættindi.

– Tí politisk vælveld er komandi og farandi. Tað hava vit ikki minst sæð hesi seinastu árin.

Høgni Hoydal, landsstýrismaður í fullveldismálum, er bæði skelkaður og vónbrottur av, at formaðurin í landsins størsta fakfelag í Sosialinum í gjár kollðómir fullveldispolitikkinn og brúkar beinleiðis ósannindi sum grundgeving. – Hon skuldi heldur sæð hetta sum ein møguleika hjá sínum egna limum at fingid tað betur, enn teir hava havt tað undir heimastýrinum, sigur Høgni Hoydal

– Í góðum tíðum er gamaní at fáa politikarar at gjara út við øllum møguligum sómum til tey lægløntu.

– Men kreppurni hava víst, hvussu skjótt politikarar eru at taka hesi rættindi aftur, tá ið á stendur.

– Hvørji álít eru í rættindum, sum verða vunnin á hendan hátt? spyr Høgni Hoydal.

Tí er hann ímóti, at politikarar blanda seg ov nóv uppi hjá arbeidsmarknaðinum.

– Tá er meiri hald í teimum rættindum, sum hann vinnur í samráðingum við arbeidsgævar, og sum tilvildarlaga valdir politikarar ikki sleppa at broyta, hvørja ferð, tað er ein ávis niðurgongd í samfelagnum.

– Tað, sum tryggjar løntakaran í longdini eru tær rættindi, sum hann vinnur í samráðingum við arbeidsgævar, og sum tilvildarlaga valdir politikarar ikki sleppa at broyta, hvørja ferð, tað er ein ávis niðurgongd í samfelagnum.

Høgni Hoydal sigur, at hann er vónbrottur av, at formaðurin í landsins størsta fakfelag kollðómir fullveldispolitikkinn ið beinleiðis ósannindi.

– Hon skuldi heldur sæð hetta sum ein møguleika hjá sínum egna limum at fingid tað betur, enn teir hava havt tað undir heimastýrinum, sigur landsstýrismaðurin í fullveldismálum.

Ikki loyvismyndugleiki

– Lóggevarin hevur við náttúrufríðingarlógini ásett myndugleikabýti við lokalum fríðingarnevndum, hvørs avgerðir kunnu kærast til yvirfríðingarnevndina. Hesar kunnu ikki kærast, svaraði Finnogi Arge

ÓLAVUR Í BEITI

Dan R. Petersen setti Finnogi Arge nakrar spurningar herfyri í fyrispurningi um útbýggingarætlanina hjá SEV – Eiði 3 og 4, og í gjár svaraði so Finnogi Arge spurningunum.

Viðvíkjandi spurningunum, um SEV hevur hildið seg innan fyri loyvið til Eiði 3 frá 1983, um SEV hevur hildið tær treytir, sum vóru álagdar SEV í samband við Eiði 3-ætlanina og um landsstýrismaðurin metir at habiliteturin hjá limunum í Yvirfríðingarnevndini er í lagi, sigur Finnogi Arge, at hvørki umhvørvisverndarlógin ella náttúrufríðingarlógin eru málsoki hjá landsstýrismanninum í vinnumálum. Nevndu spurningar nema allir við umhvørvis- og náttúrufríðingarpartin av vatnorkuútbýggingini, og

ber tað mær tí ikki til at svara teimum. Spurningarnir skulu beinast til landsstýris-mannin í umhvørvismálum.

Ónga heimild

Viðvíkjandi spurningunum, um landsstýrismaðurin hevur givið SEV loyvið at fara undir Eiði 4-ætlanina, sum røkkur frá Barkhellu innast í Funningsfírdi og suðureftir, og um rætt er farið fram fyrisitingarlaga, at SEV sokir fríðingarmyndugleikarnar beinleiðis um loyvið til útbýgging, og um landsstýrismaðurin metir at habiliteturin hjá limunum í Yvirfríðingarnevndini er í lagi, sigur Finnogi Arge, at hvørki umhvørvisverndarlógin ella náttúrufríðingarlógin eru málsoki hjá landsstýrismanninum í vinnumálum. Nevndu spurningar nema allir við umhvørvis- og náttúrufríðingarpartin av vatnorkuútbýggingini, og

heldur ikki heimild at geva slíkt loyvi.

– S.E.V. er eitt interkommunalt lutafelag, hvørs evsta vald er ein umboðsnevnd. Við kunngerð nr. 76 frá 5.10.1963 fekk interkommunala ravnagsfelagiloyvi at nýta vatnkraftina í Streymoy, Eysturoy, Vágoy og Suðuroy. Í hesum loyvi er ásett, at loyvis-havarin (S.E.V.) við øllum sínum verkum og rakstri teirra, er undir tí eftirliti, sum landsstýrið fyrirsetur. S.E.V. hevur skyldu at geva landsstýrinum allar upplýsingar um víður-skipti, og eisini er ásett, at víðtøkurnar hjá loyvis-havaranum skulu góðkennast av landsstýrinum. Loyvi varð givið í 50 ár.

– Landsstýrið hevur sostatt ikki myndugleika at ráða yvir S.E.V., burtursæð frá tí, sum er ásett í loyvinum um at nýta vatnkraftina

frá 1963. Eftir lógtingslóg um náttúrufríðing kreft loyvi frá náttúrufríðingarmyndugleikum, áðrenn arbeiddi, ið kunnu vantast at broyta sermerkt landslag munandi, verða gjørd.

Øll loyvi greið

S.E.V. søkti tann 31.5.1979 náttúrufríðingarnevndina í Eysturoy um byggiloyvi til útbýggingina. Náttúrufríðingarnevndin sýtti fyri hesum, og tí fór málið víðari til yvirfríðingarnevndina, sum 30.12.1983 gav S.E.V. loyvi at fara undir vatnorkuútbýggingina í Eysturoy.

Av úrskurðinum hjá yvirfríðingarnevndini frá 30.12.1983 um Eiði 1 & 3 framgongur, at landsstýrið 5.7.1982 gav S.E.V. loyvi at fara undir 1. og 3. byggistig av vatnorkuútbýggingini í Eysturoy. Orsøkin til, at landsstýrið gav slíkt loyvi í

1982, var, at tað sambært § 9 í loyvinum frá 1963 kravdist (og framvegis kreft), at landsstýrið góðkendi, at S.E.V. (kommunalar felagskapur) upptók ilógu- og rakstrarlár.

Og at enda sigur Finnogi Arge, at landsstýrið er ikki loyvismyndugleiki í samband við vatnorkuútbýggingina. Lóggevarin hevur við náttúrufríðingarlógini ásett myndugleikabýti við lokalum fríðingarnevndum, hvørs avgerðir kunnu kærast til yvirfríðingarnevndina. Avgerðirnar hjá nevndini eru endaligar og kunnu ikki skjóttast inn fyri dómstólarnar. Tað eru fríðingarnevndirnar, sum taka mál upp, og tí skulu slík stílast til fríðingarnevndina í avvarðandi sýslu.